

Historicus bij Stadsarchief Rotterdam Anne Jongstra heeft voor het Genootschap Historisch Delfs Haven uitgezocht hoe het besluit tot het aanleggen van de drinkwaterleiding tot stand is gekomen. Dit is zijn transcript van de originele handgeschreven stukken.

Besluitvorming aanleg drinkwaterleiding Delfshaven

1880

De Burgemeester van Delfshaven hield bij den aanvang van de gisterenmiddag gehouden zitting, naar aanleiding van de wisseling van het Jaar, eene rede, waarin hij de beste wenschen uitte voor het heil der gemeente en van de raadsleden. Een der eerste quaestiën voor Delfshaven—spreker noemde haar een levensquaestie — was het verkrijgen van zuiver drinkwater. Hij hoopte, dat de Raad zou haken naar het uur, waarop hij ten bate zijner medeburgers, ten aanzien van die quaestie, een beslissing zal kunnen nemen.

Behalve andere missiven van ondergeschikt belang, was voor deze zitting ingekomen het lang verbeid antwoord van B. en W. van Rotterdam, in zake de *drinkwaterleiding*. Het luidt als volgt:

Rotterdam 24 December 1879.

De werkzaamheden tot uitbreiding van de werktuigen der *drinkwaterleiding* zijn thans, zoover voltooid, dat het ons mogelijk is, de vraag, laatstelijk herhaald in uw schrijven van den 29en November ll., No. 1584, te beantwoorden met de mededeeling, dat er wat betreft de inrichting zelf geen bezwaar meer bestaat, om ook aan Uwe Gemeente. water te leveren, indien er omtrent de voorwaarden kan worden overeengekomen.

De voorwaarden die wij daartoe, behoudens de goedkeuring van den Raad onzer gemeente, meenen te moeten stellen zijn de navolgende:

1°. Uwe Gemeente bouwt tot het ontvangen van het water een hoog reservoir, waarvan de bodem niet hooger mag liggen dan die van het dezerzijdsche, zijnde 24.60 M. boven Rottepeil.

2°. Uwe Gemeente vergoedt aan de onze de kosten der blusleidingen der verdere werken benoodigd, om het water in dat reservoir te brengen, welke kosten, voor het geval dat het reservoir nabij de Bontepaal mocht worden gebouwd, met inbegrip van 2 afsluiters en 2 watermeters, doch zonder opvoerbuis tot het reservoir, worden begroot op f 9000.

3°. Onze Gemeente verbindt zich om het water tot zeker maximum, b. v. 1000 M³ per dag, aan Uwe Gemeente te leveren tegen den prijs dien zij thans aan de industriëelen berekent,, zijnde f 0.10 per M³ bij een verbruik van meer dan 300 M³ per dag of van f 0.12 per stère bij een minder verbruik. Het zal ons aangenaam zijn van U te vernemen of uw college bereid is op dien voet een voorstel aan den Raad te doen en later van diens beslissing in kennis te worden gesteld, ten einde alsdan de voorwaarden der overeenkomst ook aan de goedkeuring van onzen gemeenteraad te kunnen onderwerpen.

Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, Voorloopig werd deze missieve voor notificatie aangenomen, in afwachting van nader advies van den gemeente-architect.[Rotterdamsch Nieuwsblad, 9 januari 1880]

B. en W. van Delfshaven hebben aan B. en W. van Rotterdam geschreven, dat zij zoodra mogelijk mededeeling van dit stuk zullen doen aan den Raad en hebben den architect last gegeven een plan te beramen en op te geven wat de kosten zullen zijn om Delfshaven van drinkwater te voorzien op deze of op eene andere wijze. De Raad te Delfshaven heeft besloten het rapport van den Gemeente-architect af te wachten. [Maasbode, 20 januari 1880]

De voorzitter bericht, dat, in zake drinkwaterleiding in deze gemeente, een plan aan Burgem. en Wethouders is overgelegd, dat, wanneer het op grooter schaal kan worden toegepast, eene beduidend finantieële bezuiniging zou te weegbrengen.

Dit plan is te bezichtigen in Hamburg.

[Notulen raadsvergadering dd. 27 februari (punt 8)]

DELFTSHAVEN, 8 Maart. De eigen aanleg van een drinkwaterleiding alhier, voor een verbruik van niet meer dan 250 M² per dag, zal f 140,000 gulden kosten, terwijl de kosten van aanleg voor den zelfden omzet, met gebruikmaking van het Rotterdamsche aanbod, f 105,000 zullen bedragen. Voor dit meerdere zal men dan evenwel het water vrij hebben en de opbrengst daarvan als zuivere bate genieten, terwijl in het andere geval het water dan nog moet worden gekocht om met verlies te worden omgezet. [Algemeen Handelsblad, 10 maart 1880]

De voorzitter deelt mede betreffend drinkwaterleiding een schrijven van Dr. Gerson uit Hamburg, waaruit blijkt dat het stelsel der drinkwaterleiding in het groot wordt toegepast te Astrakan. Met het ook op den verren afstand is hem verzocht alhier proeven op kleine schaal te willen geven, teneinde te kunnen oordeelen of zijne vinding voor deze gemeente geschikt is, hetgeen de Raad heeft goedgekeurd.

Voorts deelt de voorzitter mede, een schrijven te hebben ontvangen van den Heer Alphonse Rijckx, ingenieur te Gent, België, dat aldaar een drinkwaterleiding naar een nieuw systeem wordt aangelegd, op een meer voordeelige wijze en verzocht opgave der conditië ten einde te kunnen mededingen.

De voorzitter zegt dat Burgemeester en Wethouders hierover met genoemden heer nader zullen correspondeeren.

[Notulen raadsvergadering dd. 15 maart 1880 (punt 18)]

Op voorstel van de heer Kiderlen heeft de gemeenteraad van *Delfshaven* besloten, f. 100 beschikbaar te stellen voor de voortgezette proefneming van een *drinkwaterleiding* door den heer Gerson te Hamburg waarbij de Rotterdamsche drinkwaterleiding haar medewerking zal verleen
[Rotterdamsch Nieuwsblad, 27 juli 1880, zie ook notulen gemeenteraad dd. 20 juli (no. 17) Omtrent proeven met Gersons filters}

Idem van Schalkwijk & Pennink te Rotterdam, data 18 sept. 1880 uitslag van het onderzoek van eenige monsters water, n.l. A. uit de Rotterdamsche

waterleiding, B. ongezuiverd Maaswater, C. uit de filtertoestellen van Dr. Gerson; en D. ongezuiverd Maaswater (uit een sloot)
Besloten wordt het stuk voor de leden ter visie te deponeren.
[Notulen raadsvergadering dd. 28 september 1880 (no. 10)]

1881

Delfshaven , 29 April. In de heden gehouden zitting van den *Gemeenteraad* is besloten, eene commissie te belasten om met het gemeentebestuur van Schiedam te onderhandelen over den aanleg voor gezamenlijke rekening van eene drinkwaterleiding. De bedoeling zou volgens het plan van B. en W. zijn, dat de gemeente Schiedam hare machines zooveel grooter maakte en *Delfshaven* alsdan de benoodigde hoeveelheid water kocht en alsdan de levering daarvan aan particulieren aan zich zelf hield. [Opregte Haarlemsche Courant, 30 april 1881]

Adres 241 ingezetenen om gezuiverd Drinkwater [Notulen raadsvergadering dd. 18 oktober (no. 21), niet gefotografeerd]

De voorzitter brengt in herinnering dat reeds sedert eenigen tijd het plan tot daarstelling eener drinkwaterleiding is ter sprake gebracht doch dat de beslissing daarvan is vertraagd.

Hij meent dat het tot de roeping en verplichting van den Raad behoort, deswege een definitief besluit te nemen.

Hij wil alsnu in omvraag brengen of er al of niet tot daarstelling eener drinkwaterleiding zal worden overgegaan en zoo ja, Burgemeester en Wethouders uittenoodigen zoo spoedig mogelijk plannen voor te leggen en een deskundigen Ingenieur aan den Raad aan te bevelen om dien met de werkzaamheden tot daarstelling te belasten.

[...]

De Heer Henkes wenscht dat de Raad niet de wenschelijkheid uitspreekt maar dat er eene definitieve beslissing genomen wordt. De voorzitter repliceert, dat dit ook zijne bedoeling is. Hij onderwerpt thans aan een hoofdelijke stemming het voorstel dat de Raad besluit in de gemeente eene waterleiding zal worden daargesteld.

Aangenomen wordt met 14 stemmen tegen 1, zijnde de Heer Engelaan. De voorzitter wenscht de vergadering geluk met dit besluit 't welk met ingenomenheid zal worden begroet.

Vervolgens worden Burgemeester en Wethouders gemachtigd om naar een technisch persoon om te zien, onder voorbehoud des Raads dien persoon later een definitief mandaat te geven.

[Notulen raadsvergadering dd. 18 oktober 1881 (no. 21)]

[...] Naar aanleiding der gevoerde discussiën stelt de heer Kiderlen voor den Architect op te dragen, zijne plannen vroeger reeds ontworpen geheel uit te werken, om ze dan later aan het oordeel van een deskundige te onderwerpen, hetgeen de heer Lengkeek ondersteunt. De voorzitter voegt daaraan nog toe dat de hulp die de Architect behoeft, namelijk van een

teekenaar, te verleen; tevens den Heer Halbertsma het besluit des Raads medetedeelen terwijl wellicht later van zijn diensten gebruik zal worden gemaakt.

[Notulen raadsvergadering dd. 9 december 1881 (no. 26/28)]

1882

De Gemeenteraad *van* Delfshaven besloot heden tot het aanleggen van een drinkwaterleiding. Burg. en Weth. worden gemachtigd daarvoor een geldleening van f 250.000 te sluiten. [Het Vaderland, 29 april 1882]

Delfshaven, 3 Aug. Hedenmorgen vereenigden zich op uitnoodiging van den burgemeester, de leden van den gemeenteraad, een paar leden van de Kamer van Koophandel en andere autoriteiten op de Ruige Plaat en wel op dat gedeelte, waar de fondamenteen voor de waterleiding zich bevinden. Het gold de plechtigheid der eerste steenlegging. Nadat de burgemeester allen had welkom geheeten en in korte trekken de geschiedenis, aan het tot stand komen der waterleiding verbonden, had geschetst, werd op zijne uitnoodiging door ieder der genoodigden een steen tot het reuzenwerk bijgedragen. Menige dronk werd vervolgens gewijd aan den bloei en de welvaart der gemeente *Delfshaven*, voor welke het tot stand komen van de drinkwaterleiding een zaak van groot gewicht te noemen is. [De Standaard, 4 augustus 1882]

1883

Te Delftshaven is de lang verbeide drinkwaterleiding in werking gesteld, waardoor in een zeer dringende behoefte werd voorzien. Jammer slechts, dat er bezwaar bestaat in de aan Rotterdam grenzende wijken, waar de behoefte nog grooter is dan in de kom, dié in elk geval niet ver van de Maas ligt. In de nieuwe wijken moeten de buizen namelijk door particulieren grond, waarvoor alle eigenaars, wegens bijoogmerken, geen toestemming geven. Het is voor de openbare gezondheid te hopen, dat aan deze hindernis ten spoedigste een einde kome. [Rotterdamsch Nieuwsblad, 4 september 1883]

1884

De Burgemeester dezer gemeente werd gisteren op zijn verjaardag aangenaam verrast. De heer J. van der Valk, oudste wethouder, had als blijk van waardeering voor de vele moeiten, welke de Burgemeester zich in het tot stand brengen der drinkwaterleiding heeft gegeven, voor zijne rekening aan de o/z van den watertoren een prachtige marmeren steen doen plaatsen met de volgende inscriptie: Hulde aan den Burgemeester van Delftshaven, Jonkheer F. van Citters, voor den krachtigen steun tot daarstelling der drinkwaterleiding, 23 Juni 1884. [Rotterdamsch Nieuwsblad, 25 juni 1884]